Οδηγίες Κατάρτισης Στρατηγικής Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΣΒΑΑ)

Για τη διαμόρφωση του σχεδίου πρότασης ΣΒΑΑ, κατά την παρούσα αρχική φάση, να ληφθούν υπόψη τα κάτωθι:

1. Χρηματοδότηση των Στρατηγικών

Οι συνολικοί πόροι του ΠεΠ «Ανατολική Μακεδονία, Θράκη» 2021-2027, οι οποίοι διατίθενται για τη χρηματοδότηση των ΣΒΑΑ ανέρχονται σε 75.500.000 € (Δημόσια Δαπάνη), εκ των οποίων ποσό 71.000.000 συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ μέσω του Ειδικού Στόχου 5.1 (RSO5.1) και 4.500.000 € από το ΕΚΤ+ (πόροι των Ειδικών Στόχων ESO4.1και ESO4.4).

Η κατανομή των πόρων ανά ΣΒΑΑ θα είναι ισόποση, 14.200.000 € από το ΕΤΠΑ και 900.000€ από το ΕΚΤ+.

Η ΣΒΑΑ εκάστου Δήμου μπορεί να περιλαμβάνει έργα και δράσεις που χρηματοδοτούνται και από άλλες πηγές (π.χ. Πράσινο Ταμείο, Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας κλπ), οι οποίες θα πρέπει να αποτυπώνονται διακριτά και να προσδιορίζεται το στάδιο υλοποίησής τους (π.χ. σε φάση υποβολής, αξιολόγησης, ενταγμένο, συμβασιοποιημένο, σε φάση υλοποίησης κ.α.). Προϋπόθεση είναι το τμήμα της χρηματοδότησης που αναλογεί στο ΠεΠ ΑΜΘ 21-27, να συνιστά ολοκληρωμένη στρατηγική με μετρήσιμα αποτελέσματα. Επίσης, το συνολικό σχέδιο χρηματοδότησης πρέπει να είναι ρεαλιστικό, να έχουν προηγηθεί οι απαιτούμενες διαβουλεύσεις και να ακολουθεί τη λογική της παρέμβασης.

2. Προϋποθέσεις–Απαιτήσεις σχεδιασμού

Ακολουθούν κρίσιμα σημεία από τις με α.π. 124143/21-12-2022 *«Κατευθύνσεις για την επιλογή και σχεδιασμό των στρατηγικών στο πλαίσιο των ΟΧΕ, ΟΧΕ-ΒΑΑ και ΤΑΠΤΟΚ»* της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων – ΕΣΠΑ:

- Η ΣΒΑΑ να σχεδιαστεί στη βάση ορθού προσδιορισμού των τοπικών αναπτυξιακών αναγκών και της συμμετοχικής διαδικασίας, στην ανάπτυξη εταιρικής σχέσης και ολοκληρωμένης προσέγγισης.
- Η ΣΒΑΑ να είναι προσανατολισμένη σε λιγότερες, αλλά συμπληρωματικές παρεμβάσεις και να διασφαλίζει την αντιμετώπιση των σημαντικότερων αναγκών αποφεύγοντας παράλληλα τον κατακερματισμό των πόρων.
- Η ολοκληρωμένη προσέγγιση προϋποθέτει οικονομική, κοινωνική, και περιβαλλοντική ανάπτυξη με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων εταίρων. Σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, καθώς και της παρακολούθησης υλοποίησης της ΣΒΑΑ να επιδιώκεται η δημιουργία εταιρικής σχέσης. Η εταιρική σχέση να περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών–τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης.
- Η ολοκληρωμένη προσέγγιση προσδιορίζει την αναμενόμενη μεταβολή η οποία απεικονίζεται με τη χρήση κατάλληλων δεικτών. Έτσι, η ΣΒΑΑ να αποτυπώνει μία σαφή λογική παρέμβασης, με ισχυρό

προσανατολισμό στα αποτελέσματα που αναμένεται να επιτευχθούν και τα οποία πρέπει να αποτυπωθούν ποιοτικά αλλά και ποσοτικά.

- Τουλάχιστον το 30% των πόρων της ΣΒΑΑ να συμβάλλει στις δράσεις για το κλίμα (βλ. Πίνακα 1 για τα πεδία παρέμβασης που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής). Η δέσμευση αυτή παρακολουθείται και τηρείται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.
- Η ΣΒΑΑ πρέπει να είναι απόλυτα συμβατή με το ΣΒΑΚ ή να αποτελεί τμήμα αυτών. Επίσης, πρέπει να είναι απόλυτα συμβατή με το Τοπικό, Περιφερειακό και θεματικά Πολεοδομικά-Χωροταξικά Σχέδια.
- Οι ΣΒΑΑ της περιόδου 14-20 δύναται να συνεχισθούν, εφόσον επικαιροποιηθούν. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να έχουν εγκριθεί από την ΕΥΔ ΠεΠ ΑΜΘ το αργότερο 18 μήνες μετά την έγκριση του Προγράμματος, ήτοι έως το Μάρτιο του 2024. Η επικαιροποίηση αφορά στην τροποποίηση της περιοχής εφαρμογής και προσθήκη / τροποποίηση δράσεων. Κατά την επικαιροποίηση των στρατηγικών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν έργα που θα χρηματοδοτηθούν από τις δύο (2) προγραμματικές περιόδους και ώριμα έργα. Επίσης πρέπει να ληφθούν και να συμπεριληφθούν έργα της περιόδου 14-20 που εξυπηρετούν τη λογική της παρέμβασης της ΣΒΑΑ, εντάχθηκαν την περίοδο 14-20 και δεν έχουν ολοκληρωθεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται τα Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια.
- Απαιτείται η συγκρότηση ειδικής ομάδας διακυβέρνησης της ΣΒΑΑ σε επίπεδο χωρικού φορέα (Δήμου). Ειδικότερα, με ευθύνη του Δήμου συγκροτείται μια συνεκτική ομάδα με στόχο:
  - το συντονισμό του σχεδιασμού της ΣΒΑΑ και τη διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τοπική κοινωνία,
  - τη διαμόρφωση σχεδίου δράσης για την ωρίμανση των έργων και υλοποίηση της στρατηγικής,
  - την παρακολούθηση της πορείας ωρίμανσης και υλοποίησης των πράξεων της στρατηγικής,
  - την επίλυση προβλημάτων κατά την υλοποίηση της ΣΒΑΑ.

  Η εν λόγω ομάδα δύναται να αποτελείται από:
  - Στελέχη του αρμόδιου χωρικού φορέα που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
  - Εκπροσώπους φορέων που μετέχουν στο σχήμα υποβολής του φορέα και που αποδεδειγμένα διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία στο σχεδιασμό και υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών και πράξεων.
  - Εξωτερικούς εμπειρογνώμονες.
- Η ΣΒΑΑ που θα υποβληθεί για έγκριση από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος «Ανατολική Μακεδονία, Θράκη» (ΕΥΔ ΠΑΜΘ), στο τελικό στάδιο, πρέπει να έχει εγκριθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο.

3. Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων

Ακολούθως αναφέρονται ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων που μπορούν να συμπεριληφθούν στις ΣΒΑΑ ενώ στον Πίνακα 1 αποτυπώνονται ενδεικτικά πεδία παρέμβασης και η συμμετοχή αυτών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

- Ανάδειξη περιοχών ιστορικού, εμπορικού, πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Αναβάθμιση, εκσυγχρονισμός εμβληματικών κτηρίων (ιστορικών, χαρακτηρισμένων και μη) και απόδοση προς χρήση για όφελος των πολιτών.
- Επανάχρηση εγκαταλελειμμένων απαξιωμένων δημοτικών κτηρίων. Ενδεικτικά: Πολιτιστικά κέντρα, Στεγασμένες Στοές, Αποθήκες, Δημοτικά Λουτρά, Κολυμβητήρια, άλλα κτίρια ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας όπως στρατώνες, ιστορικές κατοικίες που έχουν περιέλθει στην ιδιοκτησία των Δήμων.
- Δημιουργία Αναβάθμιση Εκσυγχρονισμός δημοτικών αγορών.
- Δημιουργία Αναβάθμιση Εκσυγχρονισμός δημοτικών χώρων άθλησης & αναψυχής, συμπεριλαμβανομένων εξειδικευμένων χώρων σπορ και «παιδικών χαρών».
- Δημιουργία διαδρομών επίσκεψης σε σημεία τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικολογικού τουρισμού.
- Υλική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων, δημιουργία / αναβάθμιση ανοικτών δημοτικών χώρων αναψυχής, πρασίνου και χώρων στάθμευσης, αξιοποίηση αδιαμόρφωτων ή/και εγκαταλελειμμένων - υποβαθμισμένων δημοτικών χώρων.
- Κατασκευή Αναβάθμιση υποδομών ασφάλειας πεζών - πεζοδρομήσεις - πεζογέφυρες - αλλά και πρόσβασης ασφάλειας εξυπηρέτησης ΑμεΑ.
- Κατασκευή Επέκταση Αναβάθμιση ποδηλατοδρόμων.
- Προώθηση καθαρών αστικών μεταφορών. Σημειώνεται ότι οι επενδύσεις σε αστικές συγκοινωνίες θα βασίζονται στις προτεραιότητες που προσδιορίζονται στα ΣΒΑΚ.
- Κατασκευή Επέκταση Αναβάθμιση αστικού οδικού δικτύου με στόχο την βελτίωση συνθηκών κυκλοφορίας, την ασφάλεια των πολιτών.
- Κυκλοφοριακές ρυθμίσεις (εξοπλισμός, εργασίες).
- Συστήματα παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων σχεδίων δράσης αντιμετώπισης ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου.
- Εγκαταστάσεις Συστήματα διαλογής / ανακύκλωσης απορριμμάτων.
- Συστήματα για την πρόληψη φυσικών κινδύνων συμπεριλαμβανομένης της αντιπλημμυρικής προστασίας και της διευθέτησης ρεμάτων.
- Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των δημόσιων κτιρίων και κοινόχρηστων χώρων. Σημειώνεται ότι η υλοποίηση δράσεων ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων θα βασίζεται στα αποτελέσματα ενεργειακής επιθεώρησης και στις προτάσεις παρεμβάσεων που καταγράφονται στο Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) και προσδιορίζει την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου κατατάσσοντάς το στην αντίστοιχη ενεργειακή κατηγορία, στοχεύοντας στην αναβάθμιση κατά τουλάχιστον 2 βαθμίδες και μείωση κατά τουλάχιστον 30% των εκπομπών CO2 ενώ στο πλαίσιο παρεμβάσεων βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, προτεραιότητα θα δοθεί στη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση ΑΠΕ.

- Υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων μικρής κλίμακας (πράσινες γωνιές, πράσινα σημεία) αρμοδιότητας των Δήμων[1].
- Εισαγωγή, επέκταση της χρήσης ήπιων-εναλλακτικών μορφών ενέργειας σε δημόσια κτίρια και κοινόχρηστους χώρους.
- Εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες και απλοποίηση της επικοινωνίας δήμου - πολιτών αλλά και ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές σε τομείς όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός.
- Δομές στήριξης επιχειρηματιών-επαγγελματιών και νέων.
- Υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα.
- Τοπικών χωρικών και πολεοδομικών σχεδίων.

4. Επικοινωνία – Πληροφόρηση

Για αναλυτικότερες πληροφορίες σχετικά με την πρόσκληση μπορείτε να απευθύνεστε στην κα Ελένη Κουφού, τηλ. 2531352327, e-mail: ekoufou@mou.gr. Περαιτέρω πληροφορίες για το ΠεΠ ΑΜΘ 2021-2027 και τυχόν πρόσθετες οδηγίες και υποστηρικτικό υλικό για τις υπό εκπόνηση στρατηγικές ΒΑΑ βρίσκονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση https://eydamth.gr/. Ο ανωτέρω δικτυακός τόπος αποτελεί βασικό εργαλείο επικοινωνίας της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης, με το σύνολο των ενδιαφερομένων για το Πρόγραμμα της περιόδου 2021-2027 και ανακοινώνεται σε αυτόν κάθε σχετική πληροφορία.

[1] Το ΠΕΚΑ θα χρηματοδοτήσει υποδομές όπως οι μονάδες ανάκτησης και ανακύκλωσης (ΜΑΑ), όλες τις μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων (ΜΕΒΑ) συμπεριλαμβανομένου του εξοπλισμού τους (κάδοι - οχήματα συλλογής) και κάθε άλλη σχετική διαδημοτική εγκατάσταση (διαδημοτικούς σταθμούς μεταφόρτωσης και διαδημοτικά πράσινα σημεία), καθώς επίσης και Πράσινα Σημεία μόνο στην περίπτωση που αποτελούν ολοκληρωμένη δράση με άλλη δράση στερεών αποβλήτων που χρηματοδοτεί το Πρόγραμμα και εφόσον ως Δικαιούχος έχει οριστεί ΦοΔΣΑ. Οι συγχρηματοδοτούμενες επενδύσεις θα πρέπει α) να είναι σύμφωνες με το περιφερειακό σχέδιο διαχείρισης απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ), β) να εξυπηρετούν τους σκοπούς της ολιστικής και ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων και γ) να συμβάλλουν στην εκπλήρωση των στόχων ανακύκλωσης. Τα προτεινόμενα έργα θα είναι επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση εφόσον ο αρμόδιος ΦοΔΣΑ έχει δώσει τη σύμφωνη γνώμη του και έχει επικυρώσει την αναγκαιότητα αυτών των έργων βάσει ανάλυσης κόστους-οφέλους του ΠΕΣΔΑ (από συλλογή έως επεξεργασία και διάθεση), ανάλυσης επιλογών, εκτίμησης λειτουργικότητας και βιωσιμότητας. Για όλες τις ροές αποβλήτων που εισέρχονται στις ΜΑΑ θα είναι αναγκαία η υποβολή στη Διαχειριστική Αρχή προγραμματικής συμφωνίας μεταξύ του ΦοΔΣΑ και του Δήμου για σκοπούς χρηματοδότησης.

Πίνακας 1: Ενδεικτικά Πεδία Παρέμβασης ΣΒΑΑ

Προτεραιότητα	Ειδικός στόχος	Ταμείο	Πεδίο Παρέμβασης	Συνεισφορά στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**016.** Λύσεις ΤΠΕ, ηλεκτρονικές υπηρεσίες και εφαρμογές για κυβερνήσεις	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**025**. Εκκόλαψη επιχειρήσεων, υποστήριξη τεχνοβλαστών και παράγωγων επιχειρήσεων και νεοσύστατων επιχειρήσεων	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**045**. Ανακαίνιση για ενεργειακή απόδοση ή μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια υποδομή, έργα επίδειξης και υποστηρικτικά μέτρα σύμφωνα με τα κριτήρια ενεργειακής απόδοσης	**100%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**058**. Προσαρμογή στα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και πρόληψη και διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το κλίμα: πλημμύρες και κατολισθήσεις (συμπεριλαμβανομένων της ευαισθητοποίησης, της πολιτικής προστασίας και των συστημάτων διαχείρισης καταστροφών, των υποδομών και των προσεγγίσεων με βάση το οικοσύστημα)	**100%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**067**. Διαχείριση οικιακών αποβλήτων: μέτρα πρόληψης, ελαχιστοποίησης, διαλογής, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης	**40%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**077**. Ποιότητα του αέρα και μέτρα μείωσης του θορύβου	**40%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**081**. Υποδομή για καθαρές αστικές μεταφορές	**100%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**083**. Υποδομές ποδηλασίας	**100%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**122**. Υποδομή για πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**127**. Άλλες κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη στην κοινότητα	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**165**. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της δημόσιας τουριστικής περιουσίας και υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**166.** Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**167.** Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς και του οικοτουρισμού εκτός από τις περιοχές Natura 2000	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**168**. Φυσική ανάπλαση και ασφάλεια δημόσιων χώρων	**0%**
5	RSO5.1	ΕΤΠΑ	**170.** Βελτίωση της ικανότητας των αρχών του προγράμματος και των φορέων που συνδέονται με την υλοποίηση των ταμείων	**0%**
4Β	ESO4.1	ΕΚΤ	**137.** Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων	**0%**
4Β	ESO4.4	ΕΚΤ	**145**. Στήριξη της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή	**0%**

RSO5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

ESO4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία.